

GÜVENLİ OKUL

Kayseri İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Okul ve Kurumlarımız için

İSG Rehberi

Nisan 2014

EĞİTİM KURUMLARI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ REHBERİ

Bu doküman Mesleki Teknik Eğitim Okulları için Milli Eğitim Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü yayınları ile diğer mevzuatlardan yararlanılarak idarecilerimizin istifadesine sunulmuştur.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	4
Giriş.....	5
Genel Amaç.....	5
1.BÖLÜM	
Mevzuat.....	6
2.BÖLÜM.	
Okullar ve Kurumlarımızda İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası Çalışmaları.....	8
3.BÖLÜM	
İş Sağlığı ve Güvenliği Kişisel Koruyucu Donanımları.....	17
4.BÖLÜM	
İş Sağlığı ve Güvenliği Uyarı İşaret ve Levhaları.....	21
5.BÖLÜM	
İş Sağlığı ve Güvenliği Kontrol Listeleri.....	22
KL - 01 OKUL ORTAK KULLANIM ALANLARI	26
KL - 02 ACİL PLAN	27
KL- 03 OKUL BAHCELERİ	28
KL - 04KANTİN VE KAFETERYA	30
KL - 05 GENEL TEMİZLİK.....	31
KL - 06 SINIFLAR	32
KL - 07 KORİDORLAR	33
KL - 08 TOPLANTI SALONU.....	34
KL - 09 MÜZİK ODASI	35
KL - 10 SANAT ODASI.....	36
KL - 11 ISLAK HACİMLER(WC VE DUŞLAR)	37
KL - 12 SPOR SALONLARI.....	38
KL - 13 YÜZME HAVUZU	39
KL - 14 KAZAN DAİRELERİ	40
KL - 15 OKUL DIŞI AKTİVİTELER.....	41
KL - 16 OKUL ARAÇLARI VE SERVİSLER	42
KL - 17 LABORATUARLAR.....	43
KL - 18 ERGONOMİ-BEDENSEL İŞLER	44
KL - 19 ERGONOMİ-BÜRO İŞLERİ	45
KL - 20 AYDINLATMA	46
KL - 21 TEHLİKELİ YÜZEYLERE SAHİP NESNE VE AKSAMLAR	47
KL - 22 KONTROLSÜZ HAREKETE GEÇEBİLECEK NESNELER	48
KL - 23 SOĞUK/SICAK MADDE VEYA ARAÇLARLA TEMAS	49
KL - 24 İÇ İKLİM KOŞULLARI	50
KL - 25 YÜKSEKTE ÇALIŞMA	51
KL - 26 ELEKTRİKLİ TESİSAT VE EKİPMANLAR	52
KL - 27 EKРАНLI ARAÇLAR VE BİLGİSAYARLAR	54
KL - 28 BASINÇLI KAPLAR VE TESİSATLAR	55
KL - 29BASINÇLI GAZ TÜPLERİ	57
KL - 30 YANGIN VE PATLAMA	58
KL - 31 GÜRÜLTÜ VE TİTREŞİM	60
KL – 32 KİMYASAL GÜVENLİK	61
KL - 33 KİMYASAL ATIKLAR	63
KL - 34 EL ALETLERİ VE EKİPMANLARI	64
KL - 35 ATÖLYELER	65
KL - 36 TAŞLAMA TAŞI	71
KL - 37 KAYNAK-KESİM- KAPLAMA	72
KL - 38 VİNÇLER VE KALDIRMA MAKİNALARI	73
KL - 39 İŞ İSTASYONU VEYA TEZGAHI	74
KL - 40 MAKİNALARIN HAREKETLİ PARÇALARI	75

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere; Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında; “Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, işgücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, toplumsal cinsiyet eşitliği ile iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği ve güvenceli esneklik yaklaşımının benimsendiği bir işgücü piyasasının oluşturulması temel amaçtır.” Denilmektedir.

Son yıllarda uygulamaya konulan, özellikle gelişmiş ülkelerin izlediği iş sağlığı ve güvenliği politikaları, çalışanların da görüşlerini alarak bütün ilgili tarafları bir araya getiren, risk önleme kültürünün oluşumunu, meydana gelebilecek risklerin önceden tahmin ederek kontrol altına alınmasını esas alan, koruyucu yaklaşımlara dayanmaktadır. Dikkate alınması gereken bir diğer husus da, eğitim ve korunma kültürünün, çalışma yaşamında kalite ve verimliliğin sağlanması ve sürdürülmesinde en temel unsur olduğu, bu nedenle küçük yaşlardan itibaren iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim ve duyarlılığın artırılması ihtiyacıdır. Kişisel düzeyde kendi sağlığını koruma ve geliştirme bilincinin oluşturulması sonucu edinilen alışkanlıklar gelecekte ülkemizin refah ve gelişmişliğine de olumlu katkı sağlayacaktır.

18-24 yaş arasındaki gençlerin iş kazası geçirme riski ortalamadan 1.4 kat daha fazladır. Çalışma hayatına atılmadan önce çocuk ve gençlerimizin çalışma hayatına ilişkin riskler hakkında bilgilendirilmeleri, iş sağlığı ve güvenliği açısından doğru davranış modellerini kazanmalarına yönelik beceri eğitimlerinin önemi büyüktür.

Özetle; geleceğin işgücünün sağlıklı ve güvenli olması için iş sağlığı ve güvenliğinin eğitim süreci içerisinde kazanılması artık bir zorunluluktur.

Özellikle gençlerin çalışma hayatında eğitim, deneyim, iş sağlığı ve güvenliği bilinci eksikliği, risk almaya meyilli oluşları, dikkatlerinin çabuk dağılması, fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden gelişmelerini tamamlamamış olmaları gibi nedenler göz önüne alınarak, yetişmekte olan nesillerde çağdaş düzeyde bir farkındalık ve davranış bilincinin oluşturulması amacıyla mevzuat çalışmaları da giderek önem kazanmıştır.

Mesleki ve teknik öğretim kurumlarındaki okul müdürleri, atölye ve meslek dersi öğretmenleri ile öğrencilerin güvenli çalışma, sağlıklı yaşam ve iş sağlığı güvenliği konularında doğru davranış modellerini bir refleks olarak öğrenmeleri, gençlerin çalışma hayatına atılmadan önce çalışma hayatına ilişkin riskler hakkında bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir.

Okullarımızda İş Sağlığı ve Güvenliği konularında eğitim, birimlerimizde risk değerlendirmesi, ölçüm ve analizler yapılmasının yanı sıra bu çalışmaların yaygınlaştırılması amacı ile bu rehber hazırlanmıştır. Yapılan özverili çalışmaların amacına ulaşmasını diliyor ve katkı veren herkesi kutluyorum.

Bilal YILMAZ
Kayseri
İl Milli Eğitim Müdürü

GİRİŞ

İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Eğitim İle Bütünleştirilmesi

Özellikle bilgi ve tecrübelerin paylaşılması yoluyla İş Sağlığı ve Güvenliğinin eğitime entegre edilmesi konusunda AB stratejisini desteklemek üzere, Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı, 2002'den bu yana çeşitli faaliyetler yürütmüştür.

Bu faaliyetlerden birisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün de içerisinde yer aldığı ENETOSH, Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Öğretim Bilgi Ağı projesidir.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin eğitime aktarılması yaşam boyu öğrenmeyi hedeflemelidir. Yaşam boyu öğrenme ile kastedilen okul öncesi dönemden başlayarak emeklilik dönemini de kapsayacak tüm süreci içine alır. Çocuklar ve gençlere, tehlike ve riskleri önleme eğitimleri verilirken, sağlık ve güvenlikle ilgili tavır ve davranışlar öğretilir. Okullarda ve diğer eğitim öğretim kurumlarında sağlık ve güvenlik kültürü geliştirilir.

İş Sağlığı ve Güvenliğinin eğitimle bütünleştirilmesi, özgün politikalar üretilen bir alan olan iş sağlığı ve güvenliği ile yine özgün politikalar üretilen bir başka alan olan eğitimin bağdaştırılması dolayısı ile iki farklı sistem ve düşünce mekanizması arasında iletişim kurulması ve harekete geçilmesi ile gerçekleşir.

GENEL AMAÇ;

Güvenli okul ortamları oluşturmak.

Bu genel amaca ulaşmak için alt hedefler;

- *Mümkün olan en üst düzeyde (yasal şartları sağlamak) mevzuata uymak,
- *Okul sağlık ve güvenlik politikasını oluşturmak ve uymak,
- *Tehlikeleri belirleyip, riskleri değerlendirmek, kontrol altına almak ve bertaraf etmek,
- *Çalışanlar, öğrenciler ve diğer kişilerin bu riskler hakkında yeterince bilgilendirilmelerini sağlamak, gerektiğinde talimatlar hazırlamak, eğitimlerle desteklemek ve gözetim gereken yerde bunu sağlamak,
- *Sağlık ve güvenlikle ilgili konuların ortaya konulup görüşülmesini sağlayacak iyi bir iletişim bağlantısı temin etmek,
- *Okulun sağlık ve güvenlikle ilgili düzenlemelerinin etkinliğini izlemek ve gözden geçirmek, gerektiği yerlerde iyileştirmeler ve düzeltmeler yapmak,
- *Okul yönetimi; politika çerçeve belgesini hazırlamak, uygulanması sırasında bireylerle sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturma konusunda işbirliği yapmak ve politikanın getirdiği kural ve gereklere göre hareket etmektir.

Tanım ve kısaltmalar;

- OSGK : Okul Sağlık ve Güvenliği Kurulu,
- ASGK : Alan (Belirli bir amaca hizmet veren birim) Sağlık ve Güvenlik Kurulu,
- İSG : İş Sağlığı ve Güvenliği,
- KKD : Kişisel Koruyucu Donanım,
- İşyeri : Okul veya MEB na bağlı diğer kurumlar,
- İşveren : Okul veya Kurum müdürü
- Birim : Okul ve kurumlarda adlandırılmış veya adlandırılmamış bütün mekanları, ifade eder.

Eğitim Sektöründe Sağlık ve Güvenlik Göstergeleri

Eğitim sektörünün iş sağlığı ve güvenliği açısından mevcut durumunu gösteren bir kayıt sistemi veya herhangi bir belge bulunmamaktadır. Oysaki bu alanda verileri derlemek, ihtiyaçları belirlemek ve yapılan tespitler doğrultusunda gerekli politikaları oluşturmak için istatistiksel göstergelere ihtiyaç bulunmaktadır.

Okullarda iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının yürütülmesi sırasında ihtiyaç duyulacak belgeleri sunarak, okullar bazında sağlık ve güvenlikle ilgili bir kayıt sisteminin alt yapısını oluşturmanın yolunu açarken aynı zamanda yönetim sisteminin gereklerinden birini yerine getirmeye imkan tanımaktadır.

Okullarımızda zaman zaman, sağlıksız ve güvensiz durumlardan kaynaklanan çeşitli olaylar ve kayıplar yaşanabilmektedir. Kayıpları önlemek için risk alanlarını bilmek çok önemlidir. Çalışma ve yaşam alanlarına ilişkin Risk Envanteri oluşturmak ve Risklerin Değerlendirilmesi yoluyla ortamdaki riskler ve tehlikeleri izlemek mümkündür. Çeşitli üretim faaliyetlerinin yürütüldüğu işletmelere yönelik söylenen “Risk ve tehlikeler bilinince, önlenebilir veya uygun önlemlerle en aza indirgenebilir.” cümlesi çocuk ve gençlerimizin eğitim aldığı okullarımız için daha çok geçerlidir. Aksine büyüme ve ergenlik çağındaki öğrencilerin bulunduğu okul ortamları, sağlık ve güvenlikle ilgili tüm konularda daha çok özen gerektirmektedir.

Başta Mesleki ve Teknik okullar olmak üzere ise bu kavramlar tüm eğitim kurumlarımızda özel öneme sahiptir. Zira, mesleki ve yaygın eğitimde gençler mikro düzeyde üretimle tanıştırmakta ve gençler ilk üretimlerini bu okullarımızda gerçekleştirmektedirler. Elinizdeki bu rehber, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılması gerekenlerle ilgili olarak okullara yol göstermek ve iş sağlığı ve güvenliği kapsamında okullarda yürütülecek çeşitli çalışmalarda ihtiyaç duyulacak bilgi ve belgeleri sunmak üzere hazırlanmıştır. Ancak ilgili alanlarla alakalı mevzuat çalışmalarının devam ettiğini de belirtmek gerekir.

Rehber başlıca beş bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

1. İlgili Mevzuat
2. Okullar ve kurumlarımızda İş Sağlığı ve Güvenliği Politikası Çalışmaları
3. İş Sağlığı ve Güvenliği Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD)
4. İş Sağlığı ve Güvenliği Uyarı İşaret ve Levhaları
5. İş Sağlığı ve Güvenliği Kontrol Listeleri

1.BÖLÜM

İLGİLİ MEVZUAT

-6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun;

1. maddesi; Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır,

2. maddesi; İşveren: : Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,

4. Maddesi; işverenin yükümlülüklerini,

5. maddesi; İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde göz önünde bulundurması gereken ilkeleri,

belirtmektedir.

-1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu.

-3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu,

-4904 sayılı İŞKUR Kanunu,

-4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu,

- 4857 sayılı İŞKUR Kanunu,
- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği,
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği,
- "MEB Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği".
- Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği,
- Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği,
- Risk değerlendirme esasları kitabı

Çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumlulukları düzenleyen 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu ile bu Kanunlar kapsamındaki yönetmelik ve tüzükler yasal dayanağı teşkil eder. Bunlardan;

- Hijyen Eğitimi Yönetmeliği,
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Asbest Sökümü İle İlgili Eğitim Programlarına İlişkin Tebliğ,
- Askerî İşyerleri İle Yurt Güvenliği İçin Gerekli Maddeler Üretilen İşyerlerinin Denetimi, Teftişi Ve Bu İşyerlerinde İşin Durdurulması Hakkında Yönetmelik,
- Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Çok Tehlikeli İşlerde Görevlendirilebilecek (C) Sınıfı İş Güvenliği Uzmanları Hakkında Tebliğ,
- Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği,
- Gebe Veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları Ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik,
- Geçici Veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik,
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri Ve Seçilme Usul Ve Esaslarına İlişkin Tebliğ,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği,
- İş Hijyeni Ölçüm, Test Ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik,
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik,
- İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik,
- İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik,
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik,
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik,
- Kanserojen Veya Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik,
- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği,

Okullarda bu sorumluluk MEB adına okul idaresi ve öğretmenlerdedir.

2.BÖLÜM

OKULLAR VE KURUMLARIMIZDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ POLİTİKASI ÇALIŞMALARI

Bu belge ile okulların, sağlık ve güvenliği sağlama ve devam ettirme konusunda kararlı bir tutum benimsemeleri ve bu yönde her okulun kendi özel şartlarına uygun temel sağlık ve güvenlik hedeflerini belirlemesi amaçlanmıştır. İş sağlığı ve Güvenliği faaliyetlerini, belirlenen hedefler doğrultusunda gerçekleştirebilmek için okul içerisinde ihtiyaç duyulacak yapılanmayı ve temel öğeler gösterilmeye çalışılmıştır.

Risk değerlendirmesinin amaç ve gerekleri:

6331 sayılı Kanununun 4. Maddesinde işveren yükümlülükleri arasında Risk değerlendirmesinin yapılması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Risk değerlendirmesinin nasıl yapılacağı da “Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği”nde gösterilmiştir. Risk değerlendirmesi çalışma ortamında var olan tehlike ve riskleri tanımlamak ve gerekli olan önleyici ve koruyucu tedbirleri geliştirmek için yapılan bir dizi çalışmalardır. Risk değerlendirmesi, hem muhtemel risklerin tanımlanması hem de bu risklerin ortadan kaldırılması veya en aza indirgenmesi için tedbirlerin alınması, belgelenmesi ve seçilen tedbirlerin gözden geçirilmesini kapsar. Risk değerlendirmesi, uygun önleyici tedbirlerin seçilmesi ve uygulanmasında da faydalı olur. Bu rehber içeriğinde verilen örnek Risk Kontrol Listesi, çalışma koşullarını değerlendirme konusunda **bağımsız uygulamalar geliştirilmesi için bir model niteliğindedir**. Risk değerlendirmesinde kullanılan en basit ve yaygın yöntem kontrol listeleridir. Öğretim kurumlarına hitap edebilecek şekilde oluşturulmaya çalışılan iş sağlığı ve güvenliği kontrol listeleri geliştirilmeye açık bir örnek olup beşinci bölümde verilmektedir.

Verilen örnekler ve iş sağlığı ve güvenliği kontrol listelerini bir dizi talimatlar olarak değerlendirilmelidir. Bu itibarla, her okul bu kontrol listelerine dayanarak kendi içerisindeki riskleri analiz edebilir. Ancak verilen kontrol listelerinin okula özel risk öğelerini tam olarak kapsamadığı konular varsa gerektiğinde kontrol listeleri amaca uygun şekilde sorular ilave edilerek genişletilip kullanılabilir.

Unutulmamalıdır ki; idareciler, öğretmenler, diğer çalışanlar ve öğrencilerin her birinin okul içindeki sağlık ve güvenliği sağlamak yönünde ayrı görev ve sorumlulukları vardır. Amaç, bu görev ve sorumlulukların gereği olarak beklenmeyen ve istenmeyen kaza ve olayları önlemeye yetecek ölçüde tedbirlerin bulunup bulunmadığını tespit etmek ve hangi konularda iyileştirmeler gerekiyorsa gerekli işlem ve tedbirleri buna göre uygulamaya koymaktır.

Konu ile ilgili olarak İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği yapılması gereken çalışmalarla ilgili bize ışık tutmaktadır.

Riskler ne zaman tanımlanmalı ve değerlendirilmelidir?

1. Yeni bir iş yapılacaksa veya hiç risk değerlendirmesi yapılmamışsa, işin yapılacağı yerde,
2. Kullanılan teknoloji düzeyinde değişiklik olduğu zaman,
3. Mevzuat değişikliği olmuşsa veya yeni bir mevzuat yürürlüğe girmişse,
4. Kullanılan ekipmanla ilgili bir değişim söz konusu ise,
5. Yeni bir teknik kullanılacaksa,
6. Kullanılan cihazların veya tesislerin/alanların/binaların kullanım amacı değişmişse,
7. Yeni bir makine veya üretim aracı alınmışsa,
8. Yeni bir madde kullanılacaksa,
9. İş organizasyonunda veya iş akışında önemli değişikliklerin olması durumunda,
10. Kazalar, kazaya ramak kalmalar, işe bağlı sağlık sorunları ortaya çıktıktan hemen sonra ve çalışma şartlarını, faaliyetleri etkileyen durumlar ortaya çıkmışsa periyodik olarak risk değerlendirmesi,

Yapılmalıdır.

Okulda ve kurumlarda iş riskleri kim tarafından tanımlanmalı ve değerlendirilmeli?

Riskler okulda ve kurumlarda İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelikte belirtilen yetki ve sorumluluğu bulunanlar tarafından tanımlanmalı ve değerlendirilmelidir. Bunun yanında iş riskleri ve önleme tedbirleri konusunda öğrenciler de eğitilmeli, risk duyarlılıkları artırılmalı ve güvenli davranışlar teşvik edilmelidir.

Okul ortamının ve çalışma koşullarının İş Sağlığı ve Güvenliği açısından değerlendirilmesi;

(1) Okul idaresi ve öğretmenler, gerek öğrencilerin yaptıkları işten dolayı karşı karşıya kaldıkları tehlikeleri, gerekse okul ortamında bulunan tehlike unsurlarını değerlendirerek, hangi sağlık ve güvenlik tedbirlerine ihtiyaç olduğunu tespit etmelidirler,

(2) Okul idaresi ve öğretmenler bu değerlendirmeyi işin tabiatına ve okul koşullarına bakarak yapmalıdırlar,

(3) İlgililer karşılaşılabilecek riskleri sürekli gözden geçirmeli büyük risklerden başlayarak olasılık oranı düşük ve çok düşük olabilecek risklere karşı yeni tedbirler geliştirmelidirler.

Tehlike kaynağı oluşturabilecek unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

(i) Genel kullanım alanlarına ve okulun fiziksel yapılarına ilişkin olarak;

1. Standartların gözetilmediği tesisat, yapı, malzeme ve ekipmanlar,
2. Genel olarak kullanım alanlarının uygun planlanmaması,
3. Yetkisiz kullanımlar veya yetkisiz yapılan işler,
4. Yetersiz ve emniyetsiz aparatlar,
5. Bilgisizlik.

(ii) Çalışma ortamlarına ilişkin olarak;

1. Çalışma tezgahı ve tezgahta yapılacak iş'e uygun olmayan tasarım ve teçhizat,
2. Fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkiler,
3. Çalışılan malzeme, makine, ekipman, tesis ve bunların aktarılması/taşınması açısından tasarım, iş araçları seçimi, tüm bu araçların doğru kullanılmaması ve bakım/onarım yetersizliği,
4. İş ve üretim prosesleri tasarımı, iş akışı ve çalışma saatleri ve bunların topluca etkisi,
5. Talimatların, işaretlerin ve eğitimlerin yetersiz kalması ve/veya kişisel koruyucuların eksik olması,
6. İş ve işlem yapanların emniyet tedbirlerini almaması ihmal etmesi.

İSG Form ve Belgeleri;

İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmalarının çeşitli aşamalarında ihtiyaç duyulabilecek belgeler, yapılan çalışmalarla ilgili kayıtlarınızı tutmak, iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılanları ve eksiklikleri kontrol etmek, böylece İSG konusunda okulun kendi durumunu ve kaydettiği aşamaları izlemeye imkan tanımak üzere oluşturulmalıdır.

Formlarla ilgili beklenen ise okullarımızın/kurumlarımızın birimlerinde formlarda belirtilmeyen eksikliklerin bulunması halinde güncelleme tekliflerinin yapılması. Yapılan teklifler önlem alınması konusunda yeni yaklaşımları karşımıza getirecektir.

Kim konu hakkında bilgi verip yönlendirebilir ve kontrol mekanizması kimdir?

Rehber, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarını yürütmek için ihtiyaç duyulabilecek temel bilgi ve belgeleri sunmak üzere tasarlanmıştır. Ayrıca İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün elektronik sayfasından (www.isggm.gov.tr) iş sağlığı ve güvenliği konusunda çeşitli bilgi ve belgelere ulaşılması mümkündür.

Okullarda oluşturulacak sağlık ve güvenlik kurulları ise bu konudaki kontrol mekanizmasıdır.(Bknz. İSG Hizmetleri Yönetmeliği, İSG Kurulları Yönetmeliği) Rehberle birlikte okullarımıza sunulan iş sağlığı ve güvenliği kontrol listelerinin kullanılması, risk değerlendirmesinin(Bknz. Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği) yapılması, yapılan değerlendirmeler

sonucunda ihtiyaç olan düzeltici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, form ve belgeler ile raporlamanın yapılması, yapılanların gözden geçirilmesi ve sürecin devamlılığının sağlanması ile genel anlamda iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin gerekleri de karşılanmış olacaktır.

Bu çerçevede yapılan kontrollerde aşağda belirtilen unsurlar göz önünde bulundurulabilir;

İdarecilerden İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi konusunda řu çalışmalar beklenir;

Acil ıkışlar

Kazalar

İlkyardı

Okul saatleri dışında okulun kullanımı

Bina hizmetleri

Sağlık ve güvenlik kontrolleri

Raporlama

Gözetim

Laboratuar ve atölyeler

Ziyaretçiler

Eğitim & ğretim faaliyetleri

Risk değerlendirmesi

Alet ve teçhizatın güvenli kullanımı

Alet ve teçhizatın bakımı

Topraklamalar

Okulun fiziki yapısı

Kullanıcı kontrolleri

Ölüm ve testler

Büro alışmaları

Lazerler, Mikrodalga ve X-Ray ışınlı Cihazlar

Kişisel Koruyucu Donanımlar

Yüklerin Taşınması

Merdivenler

Birimler

Tehlikeli maddeler ve kimyasallar

Bölüm içinde tehlikeli maddelerin organizasyonu

Taşıma

Basınçlı sistemler

Duman ve Tozların uzaklaştırılması

Elektrik

Kaynak ve Lehim İşleri

Teknik geziler, stajlar ve işletmelerde beceri eğitimi

Yükleniciler

Gürültü ve Titreşim

Aydınlatma

Ortam Sıcaklığı

Havalandırma

Yerleşim Planı

Düzenlilik ve Temizlik

Yaya ve Araç Trafığı ile Açık Alan alışma Yerleri

Yangın talimatları

Özürlüler

Güvenlik ve Sağlık İşaretleri vb...

Sağlık ve Güvenlik İfadesi

Bu rehber Okul ve Kurumlar için hazırlanmıştır. Bu rehberin oluşturulmasında amaç okul veya kurumun bir sağlık ve güvenlik politikası benimsemesini ve bu politikayla paralel olarak da çalışanlar, öğrenciler ve diğer kişiler için sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlamaktır. Sağlık ve güvenlik kurulu ve okul sağlık ve güvenlik yapılanması, tehlike ve risk analizi, risk değerlendirmesi, Kişisel Koruyucu Donanım (KKD), okul güvenlik talimatları, makine teçhizat kullanımı, bunlara ait kontroller ile sağlık ve güvenlik eğitimleri bu çalışmanın bileşenleridir.

Sağlık ve Güvenliğin Yönetimi

1-Okul Düzeyinde İş Sağlık ve Güvenlik Kurulu (OSGK);

Sağlık ve güvenlik faaliyetlerinin yürütülmesinden okul/kurum müdürü sorumludur. Okul/Kurum bünyesinde oluşturulan sağlık ve güvenlik kurulu oluşumu(Bknz. İSG Kurulları Hakkında Yönetmelik);

MADDE 6 – (1) Kurul aşağıda belirtilen kişilerden oluşur:

- a) Müdür veya Müdür vekili,
- b) İş güvenliği uzmanı,
- c) İşyeri hekimi,
- ç) İnsan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi,
- d) Bulunması halinde sivil savunma uzmanı,
- e) Bulunması halinde formen, ustabaşı veya usta,
- f) Çalışan temsilcisi, işyerinde birden çok çalışan temsilcisi olması halinde baş temsilci.

(2) Kurulun başkanı Müdür veya Müdür vekili, kurulun sekreteri ise iş güvenliği uzmanıdır. İş güvenliği uzmanının tam zamanlı çalışma zorunluluğu olmayan işyerlerinde ise kurul sekreteryası; insan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi tarafından yürütülür.

(3) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde gösterilen üyeler işveren veya işveren vekili tarafından atanırlar.

(4) Birden fazla iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin bulunduğu işyerlerinde işveren tarafından görevlendirme yapılır. İş güvenliği uzmanının görevlendirilmesinde o işyerinin tehlike sınıfına uygun uzmanlar arasından birisi görevlendirilir.

(5) Bu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen üye o işyerindeki formen, ustabaşı veya ustaların yarısından fazlasının katılacağı toplantıda açık oyla seçilir. Seçimle belirlenmemesi halinde işveren tarafından atanır.

(6) Bu maddenin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentlerinde sözü geçen kurul üyelerinin aynı usullerle yedekleri seçilir.

(7) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (ç) bendine göre kurulacak kurullarda üyeler ve kurul sekreteri asıl işveren ve alt işveren tarafından ortak kararla atanır.

Görev ve yetkiler

MADDE 8 – (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır;

- a) İşyerinin niteliğine uygun bir iş sağlığı ve güvenliği iç yönerge taslağı hazırlamak, işverenin veya işveren vekilinin onayına sunmak ve yönergenin uygulanmasını izlemek, izleme sonuçlarını rapor haline getirip alınması gereken tedbirleri belirlemek ve kurul gündemine almak,
- b) İş sağlığı ve güvenliği konularında o işyerinde çalışanlara yol göstermek,
- c) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tehlikeleri ve önlemleri değerlendirmek, tedbirleri belirlemek, işveren veya işveren vekiline bildirimde bulunmak,
- ç) İşyerinde meydana gelen her iş kazası ve işyerinde meydana gelen ancak iş kazası olarak değerlendirilmeyen işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğratma potansiyeli olan olayları veya meslek hastalığında yahut iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir tehlike halinde gerekli araştırma ve incelemeyi yapmak, alınması gereken tedbirleri bir raporla tespit ederek işveren veya işveren vekiline vermek,
- d) İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitim ve öğretimini planlamak, bu konu ve kurullarla ilgili programları hazırlamak, işveren veya işveren vekilinin onayına sunmak ve bu programların uygulanmasını izlemek ve eksiklik görülmesi halinde geri bildirimde bulunmak,

e) İşyerinde yapılacak bakım ve onarım çalışmalarında gerekli güvenlik tedbirlerini planlamak ve bu tedbirlerin uygulamalarını kontrol etmek,

f) İşyerinde yangın, doğal afet, sabotaj ve benzeri tehlikeler için alınan tedbirlerin yeterliliğini ve ekiplerin çalışmalarını izlemek,

g) İşyerinin iş sağlığı ve güvenliği durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamak, o yılki çalışmaları değerlendirmek, elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları değerlendirerek belirlemek ve işverene teklifte bulunmak,

ğ) 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 13 üncü maddesinde belirtilen çalışmaktan kaçınma hakkı talepleri ile ilgili acilen toplanarak karar vermek,

h) İşyerinde teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak.

(2) Kurul üyeleri bu Yönetmelikle kendilerine verilen görevleri yapmalarından dolayı hakları kısıtlanamaz, kötü davranış ve muameleye maruz kalamazlar.

ÇALIŞMALAR:

Acil Çıkışlar

Okul bünyesinde acil durumlarda yapılması gerekenler ve kişi sayılarına uygun çıkış noktaları ile yön levhalarının mevcut durumları OSGK tarafından incelenerek tespit edilen eksikliklerin sivil savunma kulübü ile birlikte giderilmesini sağlar.

Kazalar

Kazalar ve ramak kalma kazalar sağlık ve güvenlik kuruluna bildirilir. Kazalar ve olaylar her zaman sağlık ve güvenlik kurulu üyeleri tarafından araştırılır ve okul/kurum müdürünü bilgilendirir. Kazaların raporlanması idarecinin görevidir.

İlk Yardım

Acil bir durumda ilk başvurulacak kişiler ilk yardım sertifikasına sahip kişilerdir ve bu kişiler gönüllülük esasıyla OSGK üyesidir. İlk yardım personelinin isimleri, ulaşılabilecek telefon numaraları tüm sağlık ve güvenlik duyuru panolarına asılır ve okul idaresi ile OSGK üyelerinde bulunur.

Okulun tüm personeline ait kan grupları listesi okul idaresinde ve OSGK da bulunur. Öğrencilerin atölye ve laboratuarlarda kullandıkları iş kıyafetleri ve baretlerinde kan grupları yer almalı ve okul bilgi yönetim sistemine (e-okul) okulun tüm öğrencilerinin kan grupları sınıf öğretmenleri tarafından işlenmelidir.

Okul Mesai Saatleri Dışında Okulun Kullanımı

Okul sağlık ve güvenlik kurulu tarafından; hangi durumlarda, koşullarda, sürelerde ve hangi bölümlere giriş yapılabileceği tam gün tam yıl uygulama yönergesi çerçevesinde okul sağlık ve güvenlik çerçeve belgesi ile uyumlu talimatlarla belirlenir ve izin belgeleri ile giriş çıkışlar düzenlenir.

Okul mesai saatleri dışında personel ve öğrenci girişi, okul sağlık ve güvenlik kurulu ile ilgili alan sağlık ve güvenlik kurulunun iznine tabidir. Okul mesai dışı kayıt defterinde okulun tüm bölümlerine giriş çıkışlara ait bilgiler kayıt edilir. Mesai dışı çalışma yapacak kişiler mevcut yangın ve güvenlik talimatlarını bilmek ve uymak zorundadır. Okul mesai dışı kayıt defteri okul müdürü tarafından belirlenecek idareci sorumluluğunda olacaktır. Bina hizmetleri de aynı kayıt defterinde tutulur.

Bina Hizmetleri

Bina içindeki gaz, su, elektrik tesisatının bakımı ve onarımı gibi çeşitli hizmetler yalnızca yetkili kişiler tarafından OSGK talimatları doğrultusunda sağlanmalıdır. Okul içindeki yetkisiz kişilerin bu işlere müdahale etmesi önlenmelidir.

Sağlık ve Güvenlik Kontrolleri

“Sağlık ve Güvenlik Kontrolü”nün amacı, sağlık ve güvenlik konusuna ilgi çekmek. Bu sorumlulukları teknik ve profesyonel açıdan etkin ve rasyonel bir biçimde yerine getirmenize yardımcı olmaktır. Okulda her yıl en az iki kez emniyet amaçlı genel kontroller yapılmalıdır.

Kontroller; OSGK ve ASGK tarafından yapılmalıdır. Bu kurullar, ihtiyaç hissettikleri durumlarda ilgili kişi ve kuruluşlardan yardım talep edebilirler.

Raporlama

ASGK tarafından yazılan raporlar ve formlar OSGK na ve okul müdürüne iletilir. Gerekli görülecek düzeltici faaliyetler okul müdürü ve OSGK tarafından ilgili sorumlulara bildirilerek yapılması sağlanır. Bu faaliyetlerde ortaya çıkacak ihtiyaçlar okul müdürü tarafından temin edilir. Tutulan kaza kayıt raporları, oluşan kazaların nedenleri ile beraber her eğitim öğretim yılı başında alan zümresi yapılırken gündem maddesi olarak eklenmelidir. Tekrar eden kazaların önlenmesi için ilgili birim öğretmeni güvenlik önlemini almalıdır. Kaza kayıt formları iş güvenliği sorumlusu idareci ya da yardımcısı tarafından kaza olduğu anda kayıt altına alınmalıdır.

OSGK (varsa ASGK üyeleri) mümkünse her ay değilse iki ayda bir iş güvenliği toplantısı yapılmalıdır. Bu toplantıyı tutanak altına alarak müdüre sunmalıdır. ACİL ÖNLEM gerektiren güvenlik tehlikeleri için, rapor yazmayı beklemeden DERHAL harekete geçilmelidir.

Gözetim

Okul politikası gereğince bireyler tüm zamanlarda güvenli davranmalı ve işlerini güvenlik talimatları doğrultusunda yapmalıdırlar. Yapılan tüm faaliyetler alan, dal şefleri ve laboratuvar sorumlularının gözetiminde gerçekleştirilmelidir.

Laboratuvar ve Atölyeler

Laboratuvar ve atölyeler her zaman denetlenmelidir. Gerekliğinde personele ve öğrencilere eğitim verilmelidir. Herhangi bir işe başlamadan önce risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Öğretmenlerden öğrencilerinin çalışmalarını izlemeleri ve gözle genel güvenlik muayenesi yapmaları beklenir. Eğitim verilen tüm laboratuvar ve atölyelerde elektrikli aletlerden olabilecek kaçakların önlenmesine yönelik tedbirler kontrol edilmeli ve eğer yoksa aşırı akım rölesi ile topraklama hattı tesis edilmelidir. Elektrikli cihazları ve güç deneyleri ile bağlantılı elektrik hattı çalıştırmaya başlamadan önce öğretmen tarafından kontrol edilmelidir. Laboratuvar ve atölye sorumluları ekipmanın ve tesisin güvenli çalışmasından sorumludur. Her eğitim öğretim yılı başında atölye ve laboratuvarlar denetlenmelidir.

Ziyaretçiler

Ziyaretçiler birim, laboratuvar ve atölyeleri yalnızca gözetmen eşliğinde ziyaret edebilirler. Okul içerisinde ziyaretçiler için bir alan tahsis edilmeli ve tüm ziyaretçilerin kayıtları tutulmalıdır.

Eğitim

Personel ve öğrencilere yönelik iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı koruyucu önlem olarak ihtiyaç duyulan eğitimler ASGK tarafından tespit edilip OSGK ya bildirilir. OSGK belirlenen eğitim ihtiyacını kurum içi veya gerekirse ilgili kurumla işbirliğine girerek karşılanmasını sağlar. Eğitimin yeterli gelmemesi durumunda ihtiyaç ve eksiklikler tespit edilerek yeniden bir eğitim programlanabilir veya periyodik olarak düzenlenebilir. Eğitim alanlar ve eğitim alanların hangi konuda eğitim aldıkları OSGK tarafından kayıt altına alınır. Okula yeni gelen öğretmen/personel olduğunda, OSGK veya ASGK tarafından okulda yürütülen iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları hakkında eğitim verilmelidir.

Risk Değerlendirmesi

Okulda sağlık ve güvenlik yönetiminin en temel unsuru risk değerlendirmesidir. Risk değerlendirmesinin amacı okuldaki tehlikelerin belirlenmesi, risklerin değerlendirilmesi ve gerekli koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınmasıdır. Tehlike, zarar verme potansiyeli bulunan durumlardır. Risk, zarar görme olasılığıdır. Risk değerlendirmesi örnekleri ve risk analizi için tehlike kontrol listeleri listelerinin kullanacağı Formlar rehber içerisinde sunulmuştur. Sağlıkla ilgili riskler değerlendirilmeli ve bunlarla ilgili koruyucu ve önleyici tedbirler de alınmalıdır.

Alet ve Teçhizatın Güvenli Kullanımı

Birim, atölye ve laboratuvarlarda kullanılan alet ve teçhizatlar üretici firmanın kullanım talimatı ve tasarım amacına uygun biçimde kullanılmalıdır. Alet ve teçhizatları kullanmadan önce tanıtımı ve eğitimi verilmelidir. İhtiyaç olan durumlarda makine ile ilgili koruyucular ve kişisel koruyucular temin edilmeli ve kullanılmalıdır.

Öğrenciler, ASGK tarafından belirlenen atölye ve laboratuarlarda çalışma kurallarına uyarak sorumlu öğretmen gözetiminde işlerini yapmalıdırlar.

Alet ve teçhizatın bakımı

Okul atölye ve laboratuvarlarında bulunan alet ve teçhizatın periyodik bakımları ASGK tarafından yapılmalı ya da yaptırılmalı ve kayıtları tutulmalıdır. Bu bakımlarda kullanılan malzemeler TSE normuna uygun olmalıdır.

Topraklama

Okulun genelinde bulunan tüm alet ve teçhizatların ilgili standart ve yönetmeliklere göre topraklama sistemi yapılmalıdır. Mutlaka Paratoner sistemi kurulmalıdır.

Okulun kendi imalatı

Okulda okulun atölye ve laboratuvarında kullanılmak üzere imal edilen alet veya teçhizat TSE standartlarına ve iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun olmalıdır.

Çalışma ortamının gözetimi

Çalışmaya başlanmadan önce ve bittikten sonra çalışma ortamının, makine ve teçhizatın kontrolleri grup öğretmeni tarafından yapılmalıdır. İş güvenliğini olumsuz yönde etkileyen unsurlar belirlenip hemen müdahale edilmelidir.

Ölçüm ve testler

OSGK, tüm okulu kapsayacak şekilde yılda bir kere veya gerekli görülen zamanlarda (gaz, toz, gürültü, aydınlatma, termal konfor vb.) ölçüm ve testlerin yapılmasını sağlamalıdır, varsa eksiklikleri gidermelidir.

Büro Çalışmaları

Kişilerin büro çalışmaları sırasında oluşabilecek sağlık sorunları ve meslek hastalığına yakalanma riskini önlemek için çalışma ortamı uygun aydınlatma, iklimlendirme ve ergonomik unsurlar dikkate alınarak oluşturulmalı veya düzenlenmelidir.

Lazerler, Mikrodalga ve X-Ray ışınli Cihazlar

Okullarda kullanılan zararlı ışın, yüksek frekans ve radyasyon yayan büro, atölye ve laboratuvar cihazları ile ilgili olarak;

- Cihazların doğru kullanımı için kullanım talimatları görünür bir yerde bulundurulmalıdır.
- Cihazlar, yetkili kişiler tarafından kullanılmalıdır.
- Cihazlar ilgili mevzuat ve standartlar çerçevesinde kullanılmalıdır.

Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD)

Mevcut risklere karşı, atölye ve laboratuarlarda öğretmen, öğrenciler ve diğer çalışanların kişisel koruyucu donanımları kullanmaları sağlanmalıdır. İşe uygun kişisel koruyucu donanım seçimi yapılmalı ve CE işareti taşıyor olmasına dikkat edilmelidir.

KKD bilgileri rehber içerisinde üçüncü bölümdedir.

Yüklerin Taşınması

Yüklerin taşınmasının ne şekilde yapılacağı OSGK tarafından yapılan risk değerlendirmesi ile belirlenir. Yük taşıma ile ilgili gerekli talimat ve eğitimler OSGK tarafından belirtilen şekilde sağlanmalıdır. Elle taşımada taşınacak yükün özellikleri, fiziksel güç gereksinimi çalışma ortamının özellikleri, işin gerekleri ve bireysel risk faktörleri göz önünde bulundurulmalıdır. Ağır yüklerin taşınmasında kullanılan alet ve makinelerin periyodik bakımı ve kullanımı talimatlara uygun olarak yapılmalıdır.

Merdivenler

- Yangın merdivenleri;

Okulda genel amaçlı merdivenler dışında mutlaka bir yangın merdiveni bulunmalıdır. Merdivenlerin bulunduğu yerler krokilerde belirgin hale getirilmelidir. İşaretlemeler standartlara uygun yapılmalıdır. Merdivenler acil kullanımlar için her zaman rahat erişilebilir olmalıdır.

- Normal merdivenler;

Genel kullanım amaçlı merdivenler her zaman kullanıma hazır temiz, bakımlı ve emniyet açısından da donanımlı olmalı. Aynı zaman da merdiven başlama ve bitişleri belirlenmiş olmalı. Merdiven kenarlarında 90 cm yüksekliğinde korkuluk, merdivenler arası geniş ise arası file vb gibi malzeme ile düşmelere veya yabancı parçaların düşmesine karşı emniyete alınmalı.

- Seyyar merdivenler;

Çalışmalar için bulundurulan seyyar merdivenler standartlara uygun olmalı ve periyodik olarak altı ayda bir kontrolleri OSGK tarafından yapılarak gerekli bakımları yaptırılmalı uygun değilse kullanılmamalıdır. Bunun yanında kayıtları da yine OSGK tarafından tutulmalıdır.

Tehlikeli Maddeler ve Kimyasallar

Tehlikeli maddeler, kimyasalları toz, gaz, buhar ve partiküller gibi maddeleri kapsar. Bu tür maddelerin ölçümlerini de kapsayacak şekilde ilgili risk değerlendirmesi yapılarak OSGK tarafından kayıtları tutulup gereken koruyucu ve önleyici tedbirler alınmalıdır. Kimyasal maddelerle çalışmalarda ilgili yönetmeliklere uygun olarak tehlikeli maddenin sağlık ve güvenlik yönünden tehlike ve zararları için yapılacak risk değerlendirmesi imalatçı, ithalatçı veya satıcılardan sağlanacak malzeme güvenlik bilgi formu, kullanım talimatları ve etiket bilgileri göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Bunların depolanması, kullanılması, atıkların uzaklaştırılması, ilgili yönetmeliklere uygun biçimde gerçekleştirilmelidir. Kimyasal maddelerin depolanması ve günlük kullanım miktarları minimum düzeyde olmalıdır. Depolama kimyasalların tehlike sınıfına göre gruplandırılmalıdır. Tehlikeli maddelerin bulunduğu kaplar uygun nitelikte olmalı ve etiketlenmelidir. Acil durumlarda uyulması gereken talimatlar görünür yerlerde olmalıdır.

Bölüm İçinde Tehlikeli Maddelerin Organizasyonu

Tehlikeli maddelerin gruplandırılması, depolanması, dağıtımına göre gruplandırılarak düzenlemesi ASGK sorumluluğunda olmalıdır.

Taşıma

Tehlikeli maddeler, sıkıştırılmış ve sıvılaştırılmış gazların taşınması ilgili yönetmeliklere uygun olarak yapılmalıdır. Çevre açısından tehlike veya kirlilik arz eden maddelerin taşınması yetkili kuruluşlar tarafından yapılmalıdır. Bununla ilgili düzenleme ve organizasyonun sorumluluğu OSGK'dadır.

Basınçlı Sistemler

Okullarda bulunan havagazı, LPG, oksijen gibi gazların iletilmesi, taşınması amacıyla yapılan basınçlı hatların tesisi ilgili mevzuata göre yapılmalıdır. Bu tür tesisatlar işletmeye alınmadan önce mutlaka gerekli basınç testlerine tabi tutulmalıdır. Ayrıca ısıtma soğutma amaçlı yapılmış veya yapılacak tesisatlarda ilgili standart ve düzenlemelere uyulmalıdır.

OSGK kurulu okullarında bulunan basınçlı tesisat ve depoları belirlemeli ve bunlarla ilgili düzenlemelere göre yetkili kurum ve kişiler tarafından periyodik muayenelerin yapılmasını sağlamalıdır.

Duman ve Tozların uzaklaştırılması

Çalışma atölye ve laboratuvarlarında bulunan duman/toz üreten cihaz ve makinelerin ve atıklarının tespiti ortam ölçümleri, bunların giderilmesi amacıyla gerekli olacak havalandırma tesisatları ile sağlık ve güvenlik tedbirlerini almak OSGK un sorumluluğundadır. Ortam ölçümlerinin, (toz, gaz, duman vs.) ilgili mevzuat ve standartlara göre periyodik olarak yapılması sağlanmalıdır.

Elektrik

OSG kurulu, okulun tüm elektrik işlerini mevzuatın yetkilendirdiği kişilere yaptırmalıdır. Okulda elektrik işlerinin yapılışında tedbir açısından;

- Elektrik akımı altında çalışılmaması,
- Bu tür çalışmalarda en az 2 kişinin birlikte çalışılması,
- Elektrik bağlantı noktaları ve yalıtımlarına dikkat edilmesi,
- Elektrik kutu ve panolarının kapalı tutulmasına dikkat edilmesi önemlidir.

Kaynak ve Lehim İşleri

OSGK lehim ve kaynak işlerindeki mevcut riskleri değerlendirir, iş sağlığı ve güvenliği talimatlarını (dar ve kapalı alanlarda çalışma, patlayıcı, yanıcı ve zehirli gazların taşınması, depolanması ve kullanımı, KKD kullanımı gibi) hazırlar ve uygulanmasını sağlar.

Teknik geziler, stajlar ve işletmelerde beceri eğitimi

OSGK, okul dışında yapılacak olan faaliyetler için, ulaşım ve konaklama ile ilgili dış kurum, kuruluşlarla ve gezi ve inceleme kulübü ile ortak olarak sağlık ve güvenlik tedbirlerini belirlemeli ve uygulanmasını sağlamalıdır.

Staj ve işletmelerde beceri eğitimi yapacak öğrenciler ve yaptırarak öğretmenler mutlaka iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgilendirilmelidir.

Yükleniciler

Okul içerisinde yükleniciler tarafından yapılacak olan (yeni inşaat, tadilat, tamirat, bakım, güvenlik, temizlik gibi) işler için OSGK ve yüklenici birlikte çalışma alanının güvenliğini koordine etmeli ve gereken tedbirleri geliştirmelidir.

Gürültü ve Titreşim

Okullarda OSGK tarafından atölye ve laboratuvarlarda gürültü ve titreşim ölçümleri yapılarak veya yaptırılarak sağlık güvenlik tedbirlerinin alınmasına ihtiyaç olup olmadığı tespit edilmeli ve gerekli durumlarda kontrol tedbirleri alınmalı ve gerekli olan kişisel koruyucu donanımlar (KKD) sağlanmalıdır.

Aydınlatma

Okul içindeki genel kullanım alanlarının ve çalışma alanlarının aydınlatma ihtiyacı OSGK ve ASGK tarafından değerlendirilerek uygun aydınlatma sağlanmalıdır.

Ortam Sıcaklığı

Ortam sıcaklığı kullanım amacına uygun olmalıdır. Okul idaresi ve OSGK bunu sağlamak için gereken tedbirlerin alınması konusunda işbirliği halinde olmalıdır.

Havalandırma

Çalışma alanlarında uygun havalandırmanın bulunup bulunmadığı kontrol edilmeli ve çalışmaların ilave tedbirler gerektirmesi durumunda OSGK ve ASGK bu tedbirlerin geliştirilmesini sağlamalıdır.

Yerleşim Planı

OSGK koordinasyonunda okul içerisinde bulunan tüm alanların kullanım ve işleyiş amaçlarını belirleyen yerleşim planları oluşturulmalıdır. Bu planlar ilgili alanlarda görünür bir şekilde asılmalı ve OSGK tarafından yıl içerisinde kontrolleri yapılmalıdır.

Yerleşim planlarının güncellenmesi OSGK tarafından gerçekleştirilmelidir.

Düzenlilik ve Temizlik

Yapılan çalışmalardan sonra ortam, yerleşim planına uygun ve temiz olarak bırakılmalıdır. Temizlik sırasında kaygan zeminler için gerekli uyarı işaretleri konulmalı ve yüzey kuruyuncaya kadar geçişler engellenmelidir.

Yüksekte Yapılan Çalışmalar

Düşme tehlikesi olan alanlar belirlenerek, yüksekte yapılacak çalışmalar için gerekli önlemler alınmalı (İskele, KKD, Korkuluk, Uyarı İşaretleri vs.) ve yüksekte çalışmaya ilişkin eğitimler verilmelidir.

Yaya ve Araç Trafığı ile Açık Alan Çalışma Yerleri

Okul içi ve dışı geliş gidiş güzergahında yaya ve araç (her türlü taşıma aracı da dahil) trafiğine uygun alanların ve yolların belirlenmesine ve işaretlenmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca açık alan çalışma yerleri ile araç ve yaya trafik yolları planlara mümkün olduğunca dahil edilmelidir.

Yangın talimatları

OSGK Okul Sivil Savunma Kulübü işbirliği ile okulun fiziki şartlarını ve yangın risklerini değerlendirir ve buna uygun gereken tedbirleri beraberce alır ve talimatları (acil çıkış yolları, toplanma alanları, yangın sireni, ilk müdahale ekibi, yangın musluklarının krokileri, yangın ihbar telefonları vb.) hazırlar. Kişilerin davranışlarını geliştirmek amacıyla yangın senaryoları üreterek, gerekli tatbikatları yapar.

Özürülüler

Okulda yerleşim planı yapılırken, binanın fiziki koşulları özürülülerin okul içindeki hareket ve eğitimlerini aksatmayacak şekilde yapılmalıdır.

OSGK, okulda mevcut özürülülerin özür grubuna göre ayrı ayrı değerlendirerek bunlarla ilgili ek iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri alınmasını sağlamalıdır.

Güvenlik ve Sağlık İşaretleri

İş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için yasak, uyarı, uyulması zorunlu davranış, ilkyardım ve acil çıkış ve bilgilendirmeye ihtiyaç olan bölge ve noktalarda ilgili yönetmelik uyarınca güvenlik ve sağlık işaretleri kullanılmalıdır.

3.BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR

Kişisel koruyucu donanımlar işyeri tehlike analiz sonuçlarına göre, yapılan işe ve kullanan kişiye uygun olarak, işletme/okul tarafından kullanıma hazır halde bulundurulmalı; işyerinde kaza ve sağlık riskleri alınan teknik önlemlere rağmen istenilen düzeye indirilemiyorsa, alınan diğer önlemleri tamamlayıcı tedbirler tekrar tekrar değerlendirilir. KKD kendisine verilenler, eğitim ve talimatlar doğrultusunda çalışan tarafından kullanılmalıdır.

Tüm kişisel koruyucu donanımlarda CE işareti bulunması yasal bir zorunluluktur. CE işareti, doğru kullanılan bir donanımın riske karşı tam koruma sağlayacağını ve “güvenli” olduğunun göstergesidir. CE işareti taşımayan bir donanımın ihtiyaç duyduğunuz anda sizi koruyacağından emin olamazsınız.

Bilgilendirilme

İşletme tarafından KKD ile ilgili olarak çalışanların bilgilendirilmesi şunları içermelidir:

- Uygun şekilde kullanım,
- Temizlik ve bakım,
- Kurallara uygun depolama,
- Koruma sağlanan riskler ve düzeyleri,
- Hasarları tespit etme.

Bilgilendirme, üretici firmanın hazırladığı Türkçe kullanma kılavuzuna dayanır. Uygun şekilde kullanımı konusunda yapılacak bilgilendirme, uygulamalı eğitim şeklinde olmalıdır. Ayrıca çalışanlar için ulaşımı kolay yerlerde bulundurulmak üzere kullanım kılavuzuna dayanarak talimatlar hazırlanabilir.

Elektrik, iyonize radyasyon, aşırı sıcak, aşırı soğuk, toz, çeşitli kimyasallar ya da yüksekte düşme gibi ölümcül veya kalıcı sakatlıklara yol açacak tehlikelere karşı kullanılacak kişisel koruyucu donanımların ek koruyucu özelliklerinin bulunması gerekmektedir.

KORUYUCU BARETLER

İnşaat işlerinde özellikle yıkma, kalıp sökme-çakma, iskele kurma, montaj, başka yere taşıma işlerinde veya iskele yakınında ve altındaki; çukur, kazı, kuyu vs. çalışmalarında, toprak ve kayalık alanlardaki çalışmalarda, asansörlü, kaldıraçlı, vinçli vs. alanlarda, sabit işyerlerinde; taş kırma alanlarında, ocaklarda, patlatma çalışmalarında ve elektrik tesisatlarının yakınında baret kullanılmalıdır. Elektriğin yalıtımı için ayrı özelliklere sahip baretler kullanılmalıdır.

İŞ GÜVENLİĞİ AYAKKABISI

Yürüme güvenliği için zemin altı çalışmalarda, kaba ve derin inşaatlarda, iskele kurmada, yıkma sökme (cephe) çalışmalarında, beton ve çıkma parçalarda kalıp sökme-çakma çalışmalarında ve depolama alanlarında iş güvenliği ayakkabısı kullanılmalıdır.

İçine bir nesne girmesi veya saplanması hesaplanmamış, tutunma özelliği olmayan güvenlik ayakkabılarını (çakma-sökme işlerinin olmadığı beton parçalarla çalışmada, sabit işyerlerinde, çekicilerin, vinçlerin olduğu yerlerde (inşaat alanları hariç), yıkma, değiştirme tesisat ve palet indirme işlerinde) kullanılmalıdır.

Sıcak malzeme üzerinde (Örn. Sıcak asfalt) çalışırken ısı yalıtımlı tabanı bulunan güvenlik ayakkabıları kullanılmalıdır. Kıvılcımın risk oluşturduğu alanlarda vücutta bulunan statik elektriğin kıvılcım oluşturmasını önlemek için anti statik ayakkabılar, elektrik çarpması tehlikesi olan işlerde ise elektrik yönünden yalıtkan olan ayakkabılar kullanılır.

KORUYUCU GÖZLÜKLER VEYA YÜZ KORUYUCU SİPERLER

Gözün mekanik, radyasyonla ilgili, kimyasal veya termal etkilere karşı korunmasında (Örn. Makineyle temizlik ve beton püskürtme işlerinde, asit ve çözeltilerle, taş kesme ve işleme, marangozluk ve zımparalama, oyma çalışmalarında ve sıvı püskürtme (katran püskürtme de dahil), cıvata oturtma ve sıcak malzemeye çalışmalarda) kullanılır.

KORUYUCU ELDİVEN

Ele ve cilde zarar veren mekanik, termal veya kimyasal tehlikelerin olduğu çalışmalarda (Örn. Ciltle teması engellenemeyen maddelerin hazırlanmasında veya mikroorganizmalarla temasta) kullanılır.

KORUYUCU GİYSİ

Kimyasal ve mikrobiyolojik maddelerle çalışma esnasında (Örn. Kimyasal kirlenmenin olduğu alanlarda, bakım çalışmalarında (asbest, PCB, PAK, küfler, dışkılarla), çözücü maddelerle, atıksu teknik bölümlerinde, püskürtmeyle kat atma çalışmaları (sağlığa zararlı veya zehirli maddeler) esnasında özel koruma kıyafetleri kullanılır. Yangına dayanıklı yapıların bazı bölümlerinde, sıcak malzemelerin yakınında ısı yalıtım folyoları kullanılır.

Koruyucu giysinin, her kullanımdan önce, kurallara uygun şekilde sağlamlığı kontrol edilmeli ve düzenli olarak temizlenmelidir.

KULAK KORUYUCU DONANIM

80 dB (A)'nin üzerinde gürültü bulunan işletmelerde çalışanların kullanımı için kulaklık hazır bulundurulmalı, 85 dB (A)'nin üzerinde gürültü bulunan işletmelerde ise çalışanların;

- Kulak koruyucu tıkaçlar ya da manşonlu kulak koruyucu kullanmaları sağlanmalıdır.

Kulaklıkların koruyuculuk düzeyi türünden ziyade gürültünün şiddetine ve türüne göre sesi ne kadar azalttığına bağlıdır. Kullanım rahatlığı ve hijyen yönünden ikisi arasında seçim yapılabilir. Çok yüksek gürültü maruziyetinin önlenmesinde kulak koruyucu tıkaçlar ve manşonlu kulak koruyuculardan oluşan kombinasyonlar da kullanılabilir.

Kulak koruyucu donanımları, gürültülü ortama girmeden önce gürültüsüz ortamda takın ve gürültülü ortamdan çıkmadan çıkarmayın. Kulak koruyucular tam oturacak şekilde doğru takıldıklarında, konuşma seslerini duymayı tamamen engellemeyecek, ancak gürültüyü engelleyecektir.

Tek kullanımlık olanları tekrar kullanmayın.

SOLUNUMU KORUMA

Tehlikeli maddelerin, radyoaktif maddelerin, mikroorganizmaların ve enzimlerin gaz, buhar ve toz halinde havayla taşınması durumunda solunumun korunması gerekir.

Özelliklerine göre solunum cihazları:

- Filtreli solunum koruyucular
- Temiz hava beslemeli solunum cihazları,
- Çevredeki havadan bağımsız çalışan izole edici solunum cihazlarıdır.

REFLEKTİF GİYSİ

Çalışanların zamanında fark edilebilmeleri için gerekiyorsa reflektif (yansıtıcı) giysi verilmelidir. Yansıtıcı şerit bulunan koruyucu giysilerde, görünürlüğü sağlayan bu şeritler kapatılmamalı, kesilmemeli, katlanmamalıdır.

OLUMSUZ ATMOSFERİK ŞARTLARDAN KORUYUCU GİYSİLER

Yağış, kar, güneş gibi olumsuz atmosferik şartlara karşı korunmak için koruyucu giysiler giyilmesi tavsiye edilir. Bu tavsiye iklimsel koruyucu giysiler için de geçerlidir. İnşaat çalışmalarında havanın etkisiyle oluşan sağlık tehlikeleri hesaba katılmalıdır:

- Yağıştan dolayı kıyafetin ıslanması veya
- Soğuktan, rüzgardan ve ıslak zeminden dolayı vücudunuzun üşmesi durumlarında koruyucu elbiseler seçilmelidir.

DÜŞMEYE KARŞI KORUYUCU DONANIMLAR

Düşmeye karşı önlemler (kenar koruma, korkuluklar) teknik sebeplerden ötürü mümkün değilse ve tutma tertibatları (yakalama, çatı üstü yakalama, tutma ağı) yapılan işe uymuyorsa yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanım kullanılmalıdır. Bu donanımlar hayati önem taşımaktadır. Düşme riskinin olduğu ve 2 metreden yüksekte yapılan işlerde, paraşüt tipi emniyet kemeri kullanılmalıdır. Bel tipi kemerler, çalışmak için esneklik ve alan imkanı sağlayabilir ancak düşmeye karşı koruyucu amaçla kullanılmazlar. Aşağıdaki durumlarda da yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar kullanılabilir:

- Çalışma alanı dar olan yerlerde,
- Düz çatı kenarlarında,
- Çukur kenarlarında,
- Demir direklerde,
- Montaj işlerinde,
- Tırmanma tertibatlarıyla yapılan işlerde (tırmanma merdiveni, tırmanma demirleri).

Dikkat edilmesi gereken noktalar:

- Sadece CE işaretli donanımlar kullanılmalıdır.
- EG (Tutma veya yakalama kemeri, bağlantı materyalleri [ip/şeritler], Düşme yastıkları, yükseklik güvenlik materyalleri, kumandalı tutma düzeneği kullanılmalıdır.
- Yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar her kullanımdan önce gözle kontrol edilmelidir.
- Talep üzerine yetkili (uzman) kişi tarafından donanım kontrolü yapılır. Bununla birlikte yılda en az bir kez genel kontrol yapılmalıdır.
- Yüksekten düşmeye karşı kullanılan kişisel koruyucu donanımlar, mümkün olduğunca vücudun üst bölümüne bağlanmalıdır.
- Yüksekten düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımları sadece kişiyi taşıyabilecek sağlamlıkta yerlere tutturun veya sabitleyin.
- Düzenekler en az 500 kg çekme gücüne sahip olmalıdır.
- Sorumlu kişi düzeneğin sabitleneceği yeri belirlemeli ve düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımın kullanılmasını sağlamalıdır.
- Kazara açılmaları önlemek için sadece kilitli kancalar kullanılır.
- Düşme tehlikesi varsa asma kemer kullanılır.
- Tutma kemeri sadece çalışanların tutunması veya kaymaya karşı sabitlenmesi için kullanılır.
- Tırmanma korunma düzenekleri sadece asma kemerinin ön kancasını takarak kullanılır.
- Kayma ve düşmeye karşı tedbirlerin uygulanmak zorunda olduğu durumlarda, enerji emme fonksiyonu olan asma sistemleri veya düşme yastıkları kullanılır.
- Bağlantı materyallerinin (ip, şerit) kullanım esnasında gergin tutularak, uzunluk ayarlama mekanizması sayesinde ipin direncinin azalmasına engel olunmalıdır. Yükseklik emniyet düzenekleri bağlantı iplerini otomatik olarak gerer.
- Bağlantı materyali (ipi, şeridi) keskin kenarlar üzerinde zorlanmamalı, düğümlenmemeli ve uzatmak için ek yapılmamalıdır.
- Düşmeye karşı kişisel koruyucu donanımlar, zarar verebilecek etkilerden (Örn. Yağ, asit, çözelti, temizlik maddeleri, kıvılcım, 60°C'nin üzerinde) korunmalı ve kuru olarak muhafaza edilmelidir.
- Hasar görmüş veya düşme sonucu direnci azalmış kişisel koruyucu donanımlar tekrar kullanılmamalıdır.

Yetkili bir kişi kontrol edip kullanma izni verene kadar bu düzenekler tekrar kullanılamaz.

- Sorumlu kişi çalışanların kurtarılmasına yönelik uygun tedbirleri (Örn. Kurtarma sepetleri, çekme halatları, kurtarma planı) tespit etmek durumundadır. Kemerde asılı kalmak da sağlık riski doğuracağı için, asılı kalan kişinin en kısa sürede (en geç 10-15 dakika içinde) kurtarılması gerekir.
- Kişisel koruyucu donanımların doğru ve güvenli kullanımı ve kurtarmanın nasıl yürütüleceği uygulama yapılarak öğrenilmelidir.

BAŞIN KORUNMASI (BARETLER)

Baretler düşme, sarkma, yuvarlanma veya fırlama tehlikeleri ve başın bir nesneye çarpması sonucu meydana gelebilecek tehlikelerden korur. Baret bir dış muhafaza ve bir iç düzenekten oluşur. Dış muhafaza dışarıdan gelen kuvveti alır ve içerideki düzenek üzerinden bu kuvveti iletir. Bu şekilde uygulanan kuvvet kafatası üzerinde eşit şekilde yayılır ve baretin baş üzerinde sabit kalmasını sağlar. Baretler; hava yastığı, delinmezlik, yanmama ve başa tam oturma gibi temel özelliklere sahip olmalı, bunun yanı sıra normal kullanım şartlarında , - 10 °C ile +50 °C aralığında koruma fonksiyonunu yerine getirmelidir. Ayrıca elektrik geçirmeyen, ergimiş metal sıçraması anında oluşan tehlikelerden veya yandan çarpmalardan koruyan baretler de vardır.

SOLUNUM KORUMA

Kullanılan maddenin yerine başka maddeler kullanılamıyorsa ve inşaat tedbirleri, teknik veya idari tedbirler sağlığa zararlı gazların, buharların, tozların (Aerosol) ortaya çıkmasını engelleyemiyorsa, işletme tarafından solunum koruyucu donanımlar hazır bulundurulmalı ve bu donanımlar işçiler tarafından kullanılmalıdır.

KORUYUCU EL DİVENLER

Teknik ve idari tedbirler; el ve cilt yaralanmalarını veya cildin tehlikeli maddelerle, karışımlarla temasını önleyemiyorsa, işletme, koruyucu eldiven hazır bulundurmak ve işçilerin bunları kullanmasını sağlamak zorundadır.

CİLDİN KORUNMASI

Teknik ve idari koruma tedbirleri, zararlı maddelerin cilde temasını engelleyemiyorsa, çalışanlar için, işletme tarafından hafif cilt bakım malzemeleri ve cildi koruyucu diğer malzemeler de kullanılır.

KORUYUCU GIYSİLER

• Koruyucu giysiler tehlikeye uygun ve üreticinin kullanma kılavuzu dikkate alınarak seçilmelidir. Seçim yaparken şunlara dikkat edilir:

- CE işareti olmalı, (Örn. Koruma sınıfı, standartlara uygunluğu)

- Bedene uygun olmalı,

- Ergonomik özellikler taşımalı (Örn. Hava geçirgenliği), Sağlıkla ilgili özellikleri tam olmalıdır.

YÜZÜN GÖZÜN KORUNMASI;

Koruyucu Gözlükler

Gözleri ve kaşları korurlar. Taşlama vb işlerde sıcak olmayan çapaklar gibi mekanik etkilere karşı gözün korunması için kullanılırlar. Kimyasallarla yapılan çalışmalarda göz çevresine oturan gözlükle kullanılmalıdır.

Koruyucu Yüz Siperleri

Gözü, yüzü ve boynun bir kısmını korurlar. Göz koruması gerekiyorsa ilave olarak güvenlik gözlükleri kullanılmalıdır.

Koruyucu Başlıklar

Gözü, başı, boynu ve modeline göre omuzların bir kısmını korur. Sıcak, yüksek hızlı mekanik parçacıklar gibi etkenlere karşı koruma sağlar. Uygun koyulukta cam takılırsa radyasyona karşı göz korumasında kullanılır.

DİZİN KORUNMASI;

• Diz üzerinde çalışmalar; ısı, kimyasallar gibi nedenlerden dolayı çok sayıda yüzeysel yaralanmalara sebep olmakla beraber, özellikle eklem sıvısına ilişkin sorunlar ile menüsküs, artroz ve sinirlerin ezilmesine yol açabilir.

• Dizlikler uygulanan kuvveti eşit oranda dağıtmalı ve zeminden, diğer kullanılan malzemelerden dolayı meydana gelebilecek yaralanmaları önlemelidir.

• Dizlikler uzun süre diz üzerinde çalışılması sonucu tıbbi komplikasyonlar ortaya çıkarmış hasarları iyileştiremez ve engelleyemez.

• Bacaklara kan akışının engellenmemesi için yardımcı aletler kullanarak diz üzerinde yapılan çalışmayı en aza indirin.

• Dizi zorlayıcı çalışmaları, başka vücut pozisyonları gerektiren işlerle organize ederek azaltın.

• Diz üzerinde yapılan tüm işlerde dizlik kullanın.

• Dizlikler işe ve zemine bağlı olarak seçilmelidir.

4.BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYARI İŞARET VE LEVHALARI

Yasak işareti: Tehlikeye neden olacak veya tehlikeye maruz bırakacak bir davranışı yasaklayan işaret.

Uyarı işareti: Bir tehlikeye neden olabilecek veya zarar verecek durum hakkında uyarıda bulunan işaret.

Emredici işaret: Uyulması zorunlu bir davranışı belirleyen işaret.

Acil çıkış ve ilkyardım işaretleri: Acil çıkış yolları, ilkyardım veya kurtarma ile ilgili bilgi veren işaretler.

Yangın İşaretleri: Yangınla mücadele ekipmanının yerini bildirir.

Engeller, Tehlikeli Yerler ve Trafik Yollarını Belirlemek İçin Kullanılan İşaretler

Engellere çarpma, düşme ya da nesnelere düşme tehlikesinin bulunduğu yerler, sürekli trafiğin olduğu yollar, Çalışma yerlerinin kullanım biçimi ve ekipmanlar için kullanılan işaretlerdir.

Bilgilendirme işareti: Yukarıda belirtilenler dışında bilgi veren diğer işaretler.

El işareti: Çalışanlar için tehlikeli olabilecek manevra yapan operatörü yönlendirmek için, ellerin ve/veya kolların önceden anlamları belirlenmiş hareket ve pozisyonlar.

Işıklı işaret: Saydam veya yarı saydam malzemeden yapılmış, içeriden veya arkadan aydınlatılarak ışıklı bir yüzey görünümü verilmiş işaret düzeneği.

Sesli sinyal: İnsan sesi yada yapay insan sesi kullanmaksızın, özel amaçla yapılmış bir düzeneğin çıkardığı ve yaydığı, belirli bir anlama gelen kodlanmış ses.

Sözlü iletişim: İnsan sesi veya yapay insan sesi ile iletilen, önceden anlamı belirlenmiş sözlü mesaj.

Operatör: İşareti izleyerek araç ve gereci kullanan kişi.

İşaretçi: İşareti veren kişi.

YASAKLAYICI İŞARETLER

- Sigara İçilmez
- Sigara İçmek ve Açık Alev Kullanmak Yasaktır
- Yaya giremez
- Suyla Söndürmek Yasaktır
- Yetkisiz Kimse Giremez
- İş Makinası Giremez
- Dokunma

UYARI İŞARETLERİ

- Parlayıcı Madde veya Yüksek Isı Patlayıcı Madde
- Toksik (Zehirli) Madde
- Aşındırıcı Madde
- Radyoaktif Madde
- Aşırı Yük
- İş Makinası
- Elektrik Tehlikesi
- Tehlike
- Lazer Işını
- Oksitleyici Madde
- İyonlayıcı Olmayan Radyasyon

EMREDİCİ İŞARETLER

- Gözlük kullan
- Baret giy
- Eldiven giy
- Maske kullan

- İş ayakkabısı giy
- Yaya yolunu kullan
- Koruyucu elbise giy
- Yüz siperi kullan
- Emniyet kemeri kullan

Genel emredici işaret (gerektiğinde başka işaretle birlikte kullanılacaktır)

- Kuvvetli manyetik alan
- Engel Düşme tehlikesi
- Biyolojik risk Düşük sıcaklık
- Zararlı veya tahriş edici madde

ACİL ÇIKIŞ VE İLK YARDIM İŞARETLERİ

- Acil çıkış ve kaçış yolu
- Yönler (Yardımcı bilgi işareti)
- İlk Yardım
- Sedye
- Güvenlik duşu
- Göz duşu
- Acil yardım ve ilk yardım telefonu

YANGINLA MÜCADELE İŞARETLERİ

- Yangın Hortumu
- Yangın Merdiveni
- Yangın Söndürme Cihazı
- Acil
- Yangın Telefonu
- Yönler (Yardımcı bilgi işareti)

5.BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONTROL LİSTELERİ

Bu kontrol listeleri sağlık ve güvenliği artırmaya ihtiyaç duyan her kademedeki eğitim kurumlarımız ile mesleki ve teknik eğitim kurumları/okulları yöneticileri, öğretmenleri ve teknik/idari diğer personel için yardımcı dokümandır. Bu listelerin, gerek çalışanlar tarafından rehber içerisinde yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği Çerçevesinde kendi organizasyon yapısı içerisinde uygulanması, gerekse eğitim amaçlı öğrencilerle paylaşılması yoluyla geliştirilmesi mümkündür. Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması amacıyla, kanun koyucular işverenler için risk değerlendirmesini zorunlu kılmışlardır. Risk değerlendirmesinin zorunlu olması, proaktif yaklaşımın benimsenmesi ile tehlikelerin gözden geçirilerek risklerin öngörülmesi, böylece oluşabilecek kaza ve kayıpların önüne geçilmesi içindir.

Risk değerlendirmesi zorunluluğunun işverende olması ise, faaliyetlerin nerede, ne koşullarda ve nasıl sürdürüldüğünü işverenin belirlemesi ile bağlantılıdır. Bu anlamda gerek sorumlulukların ifası gerekse okul ortamlarının daha sağlıklı ve güvenilir hale getirilmesi açısından okul bahçesinden üretim atölyesine, kantininden idari binalarına kadar tüm alanların gözden geçirilmesi için bu kontrol listelerinin gereğince kullanılması ve hatta tedbir gerektiren farklı konular varsa ek sorularla geliştirilerek kullanılması tavsiye edilir. Ayrıca, kontrol listelerine yasal gereklerin yerine getirilmesini kolaylaştıran bir araç olarak da bakılmalıdır.

Mesleki ve teknik okullardaki bazı programları genel seviyede mümkün olduğunca kapsamasına özen gösterilerek hazırlanan bu Kontrol Listeleri için herhangi bir ön teorik bilgi öngörülmemiştir. Atölye öğretmenlerinin daha önceden hemen hemen her atölye için hazırladıkları

risk değerlendirmesi çalışmaları ışığında ve atölyelerde yerinde incelemeler yaparak, çalışmalar üzerinde gerekli görölen ekleme ve düzeltmeler gerçekleştirmelidir.

Yukarıda belirtilenlere ek olarak öğretmenlerimizin isteğiyle; bahçe ve spor salonunda tehlikeler-riskler ve kontrol tedbirleri; seçilen bir sınıfta da tehlike ve riskler belirlenerek yapılacak detaylı bir risk değerlendirmesine ışık tutacak dokümanlar oluşturulmalıdır.

Yapılan tüm çalışmalar öğretmenlerinin ve okul idaresinin katılımlarıyla gerçekleşen bir toplantıda İSG Uzmanı tarafından sunum yöntemiyle katılımcılara aktarılmalıdır.

Kontrol listelerinde tehlike ve problemler çeşitli konu başlıkları altında listelenmiştir. Olası her tehlike veya probleme karşılık gelen soruların evet, hayır veya gerekli değil şeklinde cevaplanması istenmektedir. Eğer sorulan sorular okul veya kontrolün yapıldığı okul birimi için geçerli değilse yani uygulanamıyorsa gerekli değil seçeneği seçilecektir. Soruların **EVET** olarak yanıtlanması durumunda var olan tedbirlerin yeterli olduğu anlaşılmalıdır. **HAYIR** olarak cevaplanan sorular tedbir alınması gereken konuları ifade edecektir. Kontrol listesinde hayır olarak işaretlenen soruların alınacak tedbirler okul idaresi tarafından öncelik ve olasılık derecesine göre derhal alınmalıdır.

KONTROL LİSTELERİ TABLOSU

<u>KONTROL NO</u>	<u>KONTROL LİSTESİ ADI</u>	<u>KULLANACAK OKUL</u>
KL - 01	OKUL ORTAK KULLANIM ALANLARI	(Tüm Okullar)
KL - 02	ACİL PLAN	(Tüm Okullar)
KL - 03	OKUL BAHCELERİ	(Tüm Okullar)
KL - 04	KANTİN VE KAFETERYA	(Tüm Okullar)
KL - 05	GENEL TEMİZLİK	(Tüm Okullar)
KL - 06	SINIFLAR	(Tüm Okullar)
KL - 07	KORİDORLAR	(Tüm Okullar)
KL - 08	TOPLANTI SALONU	(Tüm Okullar)
KL - 09	MÜZİK ODASI	(Tüm Okullar)
KL - 10	SANAT ODASI	(Tüm Okullar)
KL - 11	ISLAK HACİMLER(WC VE DUŞLAR)	(Tüm Okullar)
KL - 12	SPOR SALONLARI	(Tüm Okullar)
KL - 13	YÜZME HAVUZU	(Tüm Okullar)
KL - 14	KAZAN DAİRELERİ	(Tüm Okullar)
KL - 15	OKUL DIŞI AKTİVİTELER	(Tüm Okullar)
KL - 16	OKUL ARAÇLARI VE SERVİSLER	(Tüm Okullar)
KL - 17	LABORATUAR	(Tüm Okullar)
KL - 18	ERGONOMİ-BEDENSEL İŞLER	(Tüm Okullar)
KL - 19	ERGONOMİ-BÜRO İŞLERİ	(Tüm Okullar)
KL - 20	AYDINLATMA	(Tüm Okullar)
KL - 21	TEHLİKELİ YÜZEYLERE SAHİP NESNE VE AKSAMLAR	(Tüm Okullar)
KL - 22	KONTROLSÜZ HAREKETE GEÇEBİLECEK NESNELER	(Tüm Okullar)
KL - 23	SOĞUK/SICAK MADDE VEYA ARAÇLARLA TEMAS	(Tüm Okullar)
KL - 24	İ İKLİM KOŞULLARI	(Tüm Okullar)
KL - 25	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	(Tüm Okullar)
KL - 26	ELEKTRİKLİ TESİSAT VE EKİPMANLAR	(Tüm Okullar)
KL - 27	EKRANLI ARAÇLAR VE BİLGİSAYARLAR	(Tüm Okullar)
KL - 28	BASINÇLI KAPLAR VE TESİSATLAR	(Tüm Okullar)
KL - 29	BASINÇLI GAZ TÜPLERİ	(Tüm Okullar)
KL - 30	YANGIN VE PATLAMA	(Tüm Okullar)
KL - 31	GÜRÜLTÜ VE TİTREŞİM	(Tüm Okullar)
KL - 32	KİMYASAL GÜVENLİK	(Tüm Okullar)
KL - 33	KİMYASAL ATIKLAR	(Tüm Okullar)
KL - 34	EL ALETLERİ VE EKİPMANLARI	(Tüm Okullar)
KL - 35	ATÖLYELER	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)
KL - 36	TAŞLAMA TAŞI	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)
KL - 37	KAYNAK-KEŐİM- KAPLAMA	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)
KL - 38	VİNÇLER VE KALDIRMA MAKİNALARI	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)
KL - 39	İŞ İŐTASYONU VEYA TEZGAHI	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)
KL - 40	MAKİNALARIN HAREKETLİ PARÇALARI	(Mesleki ve Teknik Eğitim Okulları)

Problem maddeleri öncelik sırasına konurken ve tedbirler alınırken aşağıdaki kriterler göz önüne alınmalıdır:

- Riskin bertaraf edilmesi riskin azaltılmasından önceliklidir.
- Toplu önlemler bireysel önlemlerden önce gelir.
- Büyük risk küçük riske göre önceliklidir.
- Küçük bütçeyle iyi bir sonuca ulaşmak, büyük bütçeyle değersiz bir sonuca ulaşmaya tercih edilir.

Problemlerle sistematik bir şekilde uğraşarak, okul veya çalışma ortamında sağlık ve güvenlik kurallarınızı iyileştirme yönünde bu çabaların sonuç vermesiyle iş sağlığı ve güvenliğinde aşama kaydettiğinizi görebilirsiniz.

1. Makine güvenliği
2. Elektrik tesisatı güvenliği
3. Fiziksel alanlara karşı güvenlik
4. Kimyasal alanlara karşı güvenlik
5. Yangın ve patlamaya karşı güvenlik
6. Çalışma düzeni (atölye, sınıf, laboratuvar içi yerleşim)
7. İşin organizasyonu ve yönetimi
8. Kişisel koruyucu donanımlar
9. Alet ve teçhizat
10. Ölçüm ve testler v.b. gibi konularda ayrı ayrı değerlendirmelerin yapılması gerekir.

Periyodik olarak;

1. OSGK Aylık toplantılarını yapmış mı?
 2. OSGK Yıllık toplantılarını yapmış mı?
 3. Mevcut eğitim öğretim yılı kaza kayıt sistemi incelenmiş mi?
 4. Bir sonraki öğretim yılı öğrencilerin kullanacakları KKD ler belirlenmiş mi?
 5. Okulun fiziksel yapısı iş güvenliği açısından gözden geçirilmiş mi?
 6. Okula yeni gelen öğretmenlerine İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi verilmiş mi?
 7. Her eğitim öğretim yılı sonunda öğretmenler istatistiksel analiz yaparak OSGK ya verdi mi?
 8. OSGK sağlık ve güvenlik ile ilgili eğitim ve seminer düzenledi mi?
 9. Okul satın alma komisyonlarında OSGK üyesi görevli mi?
 10. Sağlık ve güvenlik ile ilgili Resim ve afişlerden istifade edildi mi?
 11. Acil çıkışlar belirlendi mi?
 12. İlk yardım personelinin ismi panolara asıldı mı?
 13. Öğrencilere ve öğretmenlere ait kan grubu listesi var mı?
 14. İş kıyafetleri ve baretlerde kan grupları yazılmış mı?
 15. E-okul da kan grupları sınıf öğretmenleri tarafından işlenmiş mi?
 16. Okul saatleri dışında okulun kullanımının nasıl olacağı belirlenmiş mi?
 17. Bina içi ve dışı elektrik, su ve gaz işleri takip ediliyor mu?
 18. Okulda kullanılan alet ve teçhizat TSE Standardına uygun mu?
 19. OSGK gerekli testleri yaptırmış mı?
 20. Büro çalışmaları meslek hastalığı açısından bilgilendirilmiş mi?
 21. Merdivenler kontrol ediliyor mu?
 22. Okul içinde bulunan yükleniciler OSGK ile koordineli çalışıyor mu?
- Sorularına da sürekli cevap aranmalı.

Ayrıca idarecilerimize aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirmesi kanuni zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor.

- 1-Çalışan temsilcisi seçimi,
- 2-Risk değerlendirme ekibi kurulması,
- 3-Acil durum ekibi oluşturulması,
- 4-İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu oluşturulması,
- 5-İş Sağlığı ve Güvenliği onaylı defterin tutulması,

- 6-Organizasyon yapısının oluşturulması,
- 7-Görev yetki ve sorumlulukların belirlenmesi,
- 8-Çalışan personelin genel sağlık muayenesinden geçirilmesi,
- 9-Makine talimatlarının hazırlanması,
- 10-Makine operasyon noktaları ve koruyucularının gözden geçirilmesi,
- 11-Makine yerleşimlerinin gözden geçirilmesi,
- 12-Kişisel Koruyucu Donanımların belirlenmesi,
- 13-İş Sağlığı ve Güvenliği uyum levhalarının belirlenmesi,
- 14-İş Sağlığı ve Güvenliği afişleri belirlenmesi,
- 15-İş Sağlığı ve Güvenliği talimatlarının oluşturulması,
- 16-Etiketleme ve işaretleme yapılması,
- 17-Acil toplanma yerleri ve yönlendirme işaretlerinin belirlenmesi,
- 18-Disiplin Kurulu oluşturulması,
- 19-Yangın sistemlerinin kontrol edilmesi,
- 20-Operatör belgelerinin kontrol edilmesi,
- 21-Alarm ve tahliye tatbikatlarının yapılması,
- 22-Kullanılan tehlikeli kimyasalların analizi ve MSDS(Kimyasal Madde Güvenlik Veri Karnesi)'lerin hazırlanması
- 23-Dış alan ve çevre düzenlemelerinin incelenmesi,
- 24-Tehlikeli ve tehlikesiz atık alanlarının oluşturulması,
- 25-Basınçlı tüp alanlarının belirlenmesi,
- 26-Trafik işaret ve yön levhalarının asılması,
- 27-Duyuru ve iletişim panolarının aktif kullanılması,
- 28-Çalışma alanlarının duvar ve zeminlerinin kontrol edilmesi,